

Això no és cap història d'amor

Cosa d'hores

Al vers número 114 de l'escena II de l'acte II de *Juli Cèsar*, drama de Shakespeare, Cèsar pregunta a Brutus: "Quina hora ha sonat al rellotge?" Aquest respon: "Són les vuit, Cèsar". En principi, això no estranya ningú als nostres dies, perquè els nostres rellotges donen 24 hores comptades. Però en temps de Cèsar, o sigui al segle I aC, les hores es comptaven d'una altra manera. De rellotges, ja n'hi havia: per començar, els que encara hi ha a les cases de pagès de Catalunya: els rellotges de sol. Però els romans no haurien dit mai "les vuit", perquè comptaven les hores de tres en tres: la primera, que correspon a les matines monacals i serien les nostres actuals sis del matí; la tercera, que correspon a les nou del matí; la sisena, que equival a les dotze del migdia, i la novena, que són les tres de la tarda. Després, les hores tornaven a començar, de la primera a la novena, però puntualitzant que eren les de la nit (com les nostres abreviatures *a.m.* (*ante meridiem*) i *p.m.* (*post meridiem*), que vénen de Roma.

D'aquí un altre error molt considerable: l'agonia de Jesucrist a la creu es va produir entre l'hora sisena –les dotze del migdia– i l'hora novena, és a dir, les tres de la tarda. Jesús, doncs, no va morir a les nou del vespre, sinó a ple dia, a les tres p.m. de l'actualitat. Per això costava d'entendre

GETTY

el que es llegia a l'*Evangelí de Marc*, corregit a les versions més modernes: "Arribada l'hora sisena, es va estendre per tota la terra una foscor que va durar fins a l'hora novena. I a l'hora novena Jesús va cridar amb tota la força: «*Eloí, Eloí, ¿lema sabactan?*» –que vol dir: «Déu meu, Déu meu, perquè m'heu abandonat?»"

Si Jesús hagués mort a les nou del vespre, en temps pasqual –que canvia cada any, perquè va amb la lluna, però oscil·la entre els mesos de març i abril–, llavors a les nou ja hauria estat nit closa, i no seria cap cosa meravellosa el que diu el Nou Testament. El prodigi és que es fes fosc, molt fosc, a les tres de la tarda.

No és l'única lectura equivocada que fem de la Bíblia. Per culpa de sant Jeroni, i abans per culpa de la traducció grega dels Setanta, considerem Maria, la mare del jueu revolucionari, com una "verge" que va concebre per obra de l'Esperit Sant, cosa estranya. Potser ho era, i potser no, perquè Jesús va tenir quatre o cinc germans. L'error prové de la traducció de la paraula de l'original hebreu *almah*, que vol dir "noia", "joveneta", per la grega *parthenos*, que vol dir una barreja de "noia" i "verge". L'error va ser possible perquè les noies hebrees per casar, en temps de la redacció de la Bíblia, eren totes verges, o quasi totes, i no calia dir res més. Avui, cal especificar. ♦♦

LENA ANDERSSON

FIODOR DOSTOIEVSKI

FRÉDÉRIC BEIGBEDER

FRANÇOIS DURAND / GETTY

Sobre les obsessions patològiques que ens fan perdre el nord de la pròpia vida

Quan un dels dos s'hi aboca en cos i ànima però l'altre, no

Enamorar-se és tornar-se idiota. Ja pots tenir estudis i capacitat analítica i força de voluntat: penja't d'algú i et comportaràs de forma patètica. No cal ni que te n'enamoris: obsessi-ona't per una altra persona i esdevindràs un paranoic, un pertorbat mental. Situaràs aquesta persona al centre de la teva (miserable) vida per més que ella et menyspreï o, simplement, t'ignori.

Som tan previsibles que fem llàstima. Sort en tenen els psicòlegs. I els novel·listes. Sort n'ha tingut la sueca Lena Andersson, que ha escrit una novel·la amb tocs d'assaig: *Apropiació indeguda* (Angle). En aquest llibre no només assistim a l'obsessió patològica i no corresposta de l'escriptora Ester Nilsson per l'artista Hugo Rask, sinó que l'autora s'entreté a descriure els mecanismes d'una dependència emocional tan ridícula com reconeixible. Poc o molt, tots hi hem passat. Tots sabem de què parla Andersson quan parla de relacions descompensades: un s'hi aboca en cos i ànima i l'altre només hi deixa caure el cos de tant en tant, o ni això.

Nascuda a Estocolm el 1970, Lena Andersson no ha volgut escriure una novel·la d'amor sinó "una novel·la sobre l'amor", com diu el sub-

títol. Hauria estat més ajustat –i menys comercial– dir-ne "una novel·la sobre l'autoengany". Perquè d'amor, aquí, no n'hi ha gens. (Vaja: si l'amor és això, visca l'odi.) Hi ha un enamorament unidireccional i para de comptar.

El segrest emocional que ens amarga l'existència

Ella, l'Ester, s'enamora d'ell i ho deixa tot. Ell, l'Hugo, només està enamorat, i molt, de si mateix. Un patró gastat, tòpic, que tindria un efecte dissuasiu si no fos que l'objectiu de l'autora no era narrar una història original sinó disseccionar amb precisió, sense floritures romàntiques, la dependència que ens atrapa i ens converteix en éssers inestables, desgraciats. Els lectors no empatitzem pas amb l'Ester ni ens enamorem amb ella, sinó que tenim ganes de clavar-li una bufetada per fer-la entrar en raó. Que no ho veus, bura, que l'Hugo passa de tu? No, no ho veu. L'enamorament l'encega.

I així, encegada, l'Ester deixa amb alegria la seva parella d'anys i es trasllada a casa de sa mare. "El primer matí que es va despertar allà no sentia ni tristor ni enyorança, tan sols un sentiment de llibertat", diu el narrador, i tot seguit es posa la disfressa d'assagista: "L'embriaguesa de felicitat no la pot dissimular

ningú. Diuen que les ruptures sempre són dures, però qui està enamorat d'un altre no se sent infeliç al mateix temps; francament, no. Et pots sentir un pèl atribolat pel sentiment de culpa i l'enrenou que t'espera, pots patir per l'altre, però l'enamorament és total, fins i tot totalitari. Abasta tot el que un fa i pensa; d'aquí li ve la força devastadora". Abans de caure en el parany devastador, l'Ester havia subratllat la següent frase de *L'idiota* de Dostoievski: "Les persones estem fetes per fer-nos patir les unes a les altres".

El tercer any, la parella t'abandona i tu fas una festa

Apropiació indeguda m'ha recordat en certs aspectes *El amor dura tres años*, de Frédéric Beigbeder (Anagrama). El llibre del francès era autobiogràfic i el de la sueca sembla que també. Almenys en el de Beigbeder l'amor és compartit, però per poc temps. La cosa va així, segons ell: el primer any, es compren mobles; el segon any, es canvien els mobles de lloc; el tercer any, els (des)enamorats es reparteixen els mobles. O així: el primer any, un diu "si m'abandones, em mato". El segon any, un diu "si m'abandones, ho passaré malament però ho superaré". El tercer any, un diu "si m'abandones, convido a xampany". ♦♦